

Origen amagat

En l'article que el *Diccionari de la literatura catalana* dedica a la catalanista francesa Mathilde Bensoussan, nascuda a Barcelona el 1929 –mor el 2012, quatre anys més tard de l'edició de l'obra– trobem a faltar que quan neix es deia Matilde Tubau. Va convertir-se en Mathilde Bensoussan a partir del seu casament amb l'escriptor i professor Albert Bensoussan el 1964.

Gots bruts

El lector de l'edició Quaderns Crema-Lluís Maria Todó d'*El gat*, de Simenon, no entendrà la pregunta que es fa Nelly, la mestressa del bar, per què l'Émile “demanava un got petit sabent que ella li'n serviria un de gran”. I no l'entendrà perquè acaba de llegir que el que ha demanat és “un got de vi blanc, com sempre”. El lector de la versió original sí que entendrà la pregunta. El que demana és “un got petit de vi blanc, com sempre” (“un petit blanc, comme toujours”). I llavors té més sentit com li respon Nelly: “Petit o gran?”, perquè llavors amb la pregunta el que fa és posar en dubte que realment el vulgui petit.

Molèstia

La Granota diu a l'Alícia d'*A través del mirall* que no hauria de trucar a la porta perquè “això l'empipa, saps?” (“wexes it, you know”), i tot seguit, li clava una forta puntada de peu. L'acudit es perd en l'edició labutxaca-Salvador Oliva perquè la Granota diu a l'Alícia “és molest, sabeu?”, com si trucar fos molest per a l'Alícia, no per a la porta.

El brou normatiu

Com precisa el DIEC1 i confirma el DIEC2, si es vol fer un brou normatiu cal posar un api i una pastanaga, només, i tants naps i porros com vulguem. Definició d'“herbes per al brou”: “verdures com l'api, els naps, els porros, la pastanaga, etc.”. Desconeixem, però, quantes de les restants espècies incloses a l'etcètera podem posar-hi.

Retorn a la vida republicana de Manuel Fontdevila, estrella del periodisme de Barcelona i de Madrid

Hi ha molt a guanyar recordant i llegint Manuel Fontdevila (Granollers, Vallès Oriental-Buenos Aires, Argentina, 1957), bohemí, autor teatral del Paral·lel i periodista, que durant vint-i-cinc anys va exercir el periodisme més combatiu i republicà, primer a Barcelona, i després, a Madrid, considera Quim Torra (Blanes, la Selva, 1962), autor de la biografia *Un bohemí al cabaret del món. Vida de Manuel Fontdevila, un senyor de Granollers*, que ha publicat a l'editorial que ell mateix dirigeix, A Contra Vent Edicions. El projecte del llibre va guanyar la Borsa d'Estudi Memorial Joan Camps del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural de Granollers.

Manuel Fontdevila, que ja de ben jove, a Granollers, va destacar com a articulista polèmic, es va integrar, en arribar a Barcelona –“aparentment”, per estudiar la carrera de metge, a imposició del pare– en la colla dels periodistes i autors teatrals republicans del Bar del Centro, amb Lluís Capdevila, Amichatis, Francesc Madrid i Jaume Passarell, entre d'altres. A Granollers i al Vallès, la seva popularitat, durant els anys de la Dictadura de Primo i de la República, no va ser superada per ningú, diu Quim Torra. El triomf a tot el país, on la caricatura del personatge estava a un pas de menjar-se'l, arribà després de l'estrena, el 1926, de *La dona verge*, un dels grans èxits del teatre català de tots els temps.

Com a periodista, d'articulista i reporter, aviat va passar a exercir càrrecs de responsabilitat en diversos periòdics i diaris de Barcelona. Sense imaginar-se que, just després d'haver iniciat una prometedora carrera teatral, serà l'encarregat, a proposta d'Amadeu Hurtado, de modernitzar dos diaris de Madrid, adquirits per empresaris catalans, *El Liberal* i *El Heraldo de Madrid*, vespertí que va convertir en el diari republicà de més tirada a Madrid i a tot Espanya –de 140.000 a 160.000 exemplars–, i el segon en subscripcions, després de l'ABC, gràcies a la seva empenta, el seu gust en la compaginació i el bon nas en la tria de periodistes, un dels quals es deia Manuel Chaves Nogales.

El 14 d'abril de 1931, a Madrid, indica Quim Torra, pels carrers se sentien visques a Fontdevila, un dels homes que des de la responsabilitat de la tribuna del seu diari més havien combatut al costat de les llibertats i per la República.

Fontdevila va deixar, com van fer els seu amic Albert Llanas i Santiago Rusiñol, o bé Francesc Pujols, un seguit inacabable de facècies i anècdotes llegendàries. Era popular i li agradava ser-ne. Però si Amadeu Hurtado el trià per a una càrrec de tanta responsabilitat, a Madrid, és que, com a periodista de taula era treballador, eficient i excel·lent, com va observar Josep Pla.

Quim Torra ens convida a llegir fragments d'alguns dels seus textos representatius de la seva primera etapa, a Granollers, i dels seus inicis, a la premsa de Barcelona, i també fragments dels seus textos memorialístics, escrits al seu exili argentí. Perquè entre el que es guanya llegint i recordant l'escriptor hi ha, sobretot, unes riallades immenses, diu Quim Torra.

Manuel Fontdevila, retratat per Andreu Dameson, al setmanari *La Gralla*, de Granollers, el 1926.